

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

ผลการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความคาดหวังในการพัฒนาการผลิตใหม่ของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงไหมบ้านทุ่งแสม ตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

แบ่งการวิจัยออกเป็น 7 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานบางประการของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงไหม

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตใหม่ของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงไหม

ตอนที่ 3 ความรู้ในการพัฒนาการผลิตใหม่ของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงไหม

ตอนที่ 4 ภาวะผู้นำ สภาวะสมาชิกกลุ่ม และบรรยากาศกลุ่มผู้เลี้ยงไหม

ตอนที่ 5 ความคาดหวังในการพัฒนาการผลิตของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงไหม

ตอนที่ 6 ปัญหาและแนวทางในการพัฒนาการผลิตใหม่ของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงไหม

ตอนที่ 7 การทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานบางประการของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงไหม

ข้อมูลพื้นฐานบางประการของเกษตรกรผู้เลี้ยงไหม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ความสามารถในการอ่านเขียน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน แรงงานที่ช่วยในการเลี้ยงไหม รายได้ อาชีพของครัวเรือน การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันต่างๆในท้องถิ่น และการเปิดรับข่าวสารทางด้านการเลี้ยงไหม

เพศ

ผลการศึกษาข้อมูลของเกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงไหม บ้านทุ่งสาม อำเภอนองหญ้าไซ จำนวน 52 คน ดังตารางที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา เป็นเพศชาย ร้อยละ 32.7 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 67.3 จะเห็นได้ว่าเพศหญิงได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงไหมมากกว่าเพศชาย เนื่องจาก การเลี้ยงไหมเป็นงานที่ต้องการการดูแลรักษาเอาใจใส่มากเป็นพิเศษ ซึ่งงานดังกล่าวน่าจะเหมาะสมกับผู้หญิง อาจเนื่องจาก เพศหญิงเป็นเพศที่ละเอียดอ่อนและมีความใส่ใจในการเลี้ยงไหมมากกว่าเพศชาย ดังนั้น จะเห็นได้ว่าสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงไหมเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย

ตารางที่ 2 เพศ

เพศ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ชาย	17	32.7
หญิง	35	67.3
รวม	52	100.0

อายุ

ช่วงอายุของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงไหม ดังตารางที่ 3 พบว่า สมาชิกกลุ่มมีอายุอยู่ในช่วง 41–50 ปี มากที่สุด ร้อยละ 53.8 รองลงมา คือ สมาชิกกลุ่มที่มีอายุอยู่ในช่วงมากกว่า 50 ปี ร้อยละ 26.9 สมาชิกกลุ่มที่มีอายุอยู่ในช่วง 31–40 ปี ร้อยละ 15.4 และจำนวนสมาชิกกลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 31 ปี ร้อยละ 3.9 ตามลำดับ อายุมากที่สุด เท่ากับ 69 ปีอายุน้อยที่สุด เท่ากับ 22 ปี และอายุเฉลี่ย 46.7 ปี

จะเห็นได้ว่า เกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงไหม ส่วนใหญ่อยู่ในวัยแรงงาน (15-64 ปี) และมีอายุเฉลี่ยค่อนข้างมาก คือ 47 ปี โดยที่เกษตรกรที่เลี้ยงไหมส่วนมากไม่ใช่คนในท้องถิ่น แต่เป็นคนที่ย้ายถิ่นฐานมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนั้น จึงเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงไหมมาก่อน และนำการเลี้ยงไหมมาเผยแพร่ให้กับเกษตรกรที่อยู่ในบ้านทุ่งแสงและบริเวณที่ใกล้เคียง และบุคคลในครอบครัว

ตารางที่ 3 อายุ

อายุของเกษตรกร (ปี)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 31 ปี	2	3.9
31 – 40	8	15.4
41 – 50	28	53.8
มากกว่า 50 ปี	14	26.9
รวม	52	100.0

หมายเหตุ: อายุมากที่สุด เท่ากับ 69 ปี

อายุน้อยที่สุด เท่ากับ 22 ปี

อายุเฉลี่ย เท่ากับ 46.6 ปี

S.D = 9.25

ระดับการศึกษาสูงสุด

จากตารางที่ 4 จะเห็นได้ว่า ระดับการศึกษาของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงไหม ส่วนมากสมาชิกกลุ่มจบการศึกษาภาคบังคับมากที่สุด ถึงร้อยละ 86.5 รองลงมา คือ ไม่ได้รับการศึกษา ร้อยละ 9.6 และจบสูงกว่าภาคบังคับ ร้อยละ 3.9 ตามลำดับ ระดับการศึกษาสูงสุด คือ ระดับ ปวช. ระดับการศึกษาต่ำสุด คือ เกษตรกรไม่ได้รับการศึกษา

ระดับการศึกษาของเกษตรกรผู้เลี้ยงไหม ส่วนมากจบการศึกษาภาคบังคับ ซึ่งส่วนใหญ่จบเกษตรกรผู้เลี้ยงไหม จบการศึกษาชั้น ป.4 นอกจากนี้ยังพบเกษตรกรที่จบการศึกษาที่สูงกว่าภาคบังคับบ้าง คือ ระดับการศึกษา ปวช. แต่ยังพบ เกษตรกรที่ไม่ได้รับการศึกษาน้อยเพียงเล็กน้อย โดยที่เกษตรกรใหญ่จบการศึกษาภาคบังคับ ซึ่งการศึกษาภาคบังคับในช่วงนั้นอยู่ในระดับประถมศึกษา และระบบการศึกษาต่อยังไม่แพร่หลายเทียบเท่าปัจจุบัน ประกอบกับครอบครัวต้องการแรงงานในการเลี้ยงไหม ดังนั้น ส่วนใหญ่จึงไม่ได้ศึกษาต่อ และต่อมามีการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาภาคบังคับให้จบ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระดับการศึกษานี้สูงสุด คือ ระดับ ปวช. ระดับการศึกษาขั้นต่ำสุด คือ ไม่ได้รับการศึกษา

ตารางที่ 4 ระดับการศึกษาสูงสุด

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ภาคบังคับ	45	86.5
ไม่ได้รับการศึกษา	5	9.6
สูงกว่าภาคบังคับ	2	3.9
ต่ำกว่าภาคบังคับ	0	0.0
รวม	52	100.0

หมายเหตุ: ระดับการศึกษาสูงสุด คือ ระดับ ปวช.

ระดับการศึกษาต่ำสุด คือ ไม่ได้รับการศึกษา

ความสามารถในการอ่านเขียน

จากตารางที่ 5 ในเรื่องความสามารถในการอ่านเขียน พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไหม ส่วนมากเกษตรกรสามารถอ่านและเขียนได้ ถึงร้อยละ 75.0 รองลงมา คือ สามารถอ่านได้อย่างเดียวแต่เขียนไม่ได้ ร้อยละ 21.2 และพบเกษตรกรอ่านและเขียนไม่ได้ ร้อยละ 3.8 ตามลำดับ

จะเห็นได้ว่า ความสามารถในการอ่านเขียนของเกษตรกรส่วนมากจะสามารถที่จะอ่านออกเขียนได้ แต่ยังพบ เกษตรกรที่อ่าน เขียนไม่ได้ สามารถที่จะอ่าน เขียนได้เฉพาะคำที่ง่ายๆ หรือชื่อของตนเองเท่านั้น นั่นคือว่า เกษตรกรไม่สามารถที่จะอ่านและเขียนได้ ทั้งนี้ จากการศึกษาความสามารถในการอ่านเขียนของเกษตรกรผู้เลี้ยงไหม ผู้วิจัยได้ให้เกษตรกรทดลองอ่านและเขียน พบว่า เกษตรกรส่วนมากสามารถอ่านและเขียนได้ แต่ยังมีเกษตรกรบางรายที่เขียนได้เฉพาะชื่อของตนเองและคำที่ง่ายๆเท่านั้น ส่วนในเรื่องของการอ่าน พบว่า เกษตรกรส่วนมากสามารถอ่าน แต่ยังมีเกษตรกรส่วนน้อยที่พบว่า ไม่สามารถอ่านและเขียนได้เลย

ส่วนเกษตรกรส่วนมากที่อ่านออกและเขียนได้ เนื่องจากว่า เกษตรกรเป็นเกษตรกรที่เป็นหัวก้าวหน้า มีการใฝ่หาความรู้อยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการเลี้ยงไหม หรือเรื่องอื่นๆที่จะสามารถนำมาปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงใช้ในการเลี้ยงไหมได้ แต่ยังพบเกษตรกรที่ไม่ได้เรียนหนังสืออยู่บ้าง แต่ยังพบว่า เกษตรกรที่ไม่ได้เรียนหนังสือสามารถที่จะอ่านได้บ้าง และเขียนหนังสือได้เฉพาะคำง่ายๆหรือชื่อของตนเอง

ตารางที่ 5 ความสามารถในการอ่านเขียน

การอ่านเขียน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อ่าน – เขียนได้	39	75.0
อ่าน – เขียนไม่ได้	11	21.2
อ่านได้อย่างเดียว	2	3.8
รวม	52	100.0

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

จำนวนสมาชิก

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ประกอบด้วย จำนวนสมาชิก (บุคคลที่พักอยู่จริงในปัจจุบัน ในครัวเรือนและมีการเคลื่อนย้ายไปทำงานที่อื่นบ้างชั่วคราว) จำนวนสมาชิกที่อยู่ในวัยแรงงาน (15-64 ปี) จำนวนสมาชิกที่อยู่ในวัยพึ่งพิง (อายุต่ำกว่า 15 ปี และอายุสูงกว่า 64 ปี) ดังตารางที่ 6

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน พบ เกษตรกรส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนขนาด 4-6 คนมากที่สุด ร้อยละ 71.2 รองลงมา คือ มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 1-3 คน ร้อยละ 19.2 และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมากกว่า 7 คนขึ้นไป ร้อยละ 9.6 ตามลำดับ สมาชิกในครัวเรือนมากที่สุด คือ 8 คน และ สมาชิกในครัวเรือนน้อยที่สุด คือ 2 คน สมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 5 คน

จะเห็นได้ว่า เมื่อพิจารณาจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ซึ่งเป็นบุคคลที่อาศัยอยู่จริงในครัวเรือนและอาจมีการเคลื่อนย้ายแรงงานไปที่อื่นชั่วคราว มีค่าเฉลี่ยประมาณ 5 คน จากการสังเกตการณ์ภาคสนาม พบว่า ครัวเรือนเป็นครอบครัวขยายที่สมาชิกในครัวเรือนส่วนมากจะประกอบด้วย ผู้สูงอายุและเด็กๆ โดยผู้ที่เลี้ยงไหมส่วนมากเป็นพ่อ แม่ และลูกจะเป็นรับจ้างมีการเคลื่อนย้ายไปทำงานที่อื่นชั่วคราว

จำนวนสมาชิกในวัยแรงงาน

จำนวนสมาชิกที่อยู่ในวัยแรงงาน คือ มีช่วงอายุ 15-64 ปี พบ เกษตรกรที่อยู่ในวัยแรงงานที่อยู่ในครัวเรือน ขนาด 1-3 คน มากที่สุด ร้อยละ 55.8 รองลงมา คือ ขนาด 4-6 คน ร้อยละ 42.3 และขนาดที่มีมากกว่า 7 คน ร้อยละ 1.9 ตามลำดับ สมาชิกที่อยู่ในวัยแรงงาน มากที่สุด คือ 7 คน สมาชิกที่อยู่ในวัยแรงงาน ที่น้อยที่สุด คือ 1 คน และสมาชิกที่อยู่ในวัยแรงงาน เฉลี่ย 3 คน

จะเห็นได้ว่า จำนวนแรงงานที่อยู่ในครัวเรือนของเกษตรกร ซึ่งหมายถึง บุคคลที่เป็นสมาชิกในครัวเรือนที่ช่วยกันประกอบอาชีพการเกษตรทั้งที่อยู่ประจำ และรับจ้างแรงงานที่อื่น

ชั่วคราว เฉลี่ยจำนวนแรงงานที่อยู่ในครัวเรือนของเกษตรกรประมาณ 3 คน ส่วนใหญ่แรงงานที่ใช้ในการเลี้ยงไหมเป็นแรงงานในครัวเรือนเป็นหลัก

จำนวนสมาชิกที่อยู่ในวัยพึ่งพิง

จำนวนสมาชิกที่อยู่ในวัยพึ่งพิง คือ เกษตรกรที่มีอายุต่ำกว่า 15 และสูงกว่า 64 ปี พบว่าสมาชิกที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี ร้อยละ 73.1 ส่วนที่เหลือ เป็นสมาชิกที่อยู่ในวัยพึ่งพิงที่มีอายุสูงกว่า 64 ปี ร้อยละ 26.9 ตามลำดับ สมาชิกที่อยู่ในวัยพึ่งพิงมากที่สุด คือ 5 คน จำนวนสมาชิกที่อยู่ในวัยพึ่งพิงน้อยที่สุด คือ ไม่มีสมาชิกในครัวเรือนที่อยู่ในวัยพึ่งพิง สมาชิกที่อยู่ในวัยพึ่งพิงเฉลี่ย 1 คน

จะเห็นว่า สมาชิกที่อยู่ในวัยพึ่งพิงส่วนมากเป็นเด็กมากกว่าผู้ใหญ่ ซึ่งอยู่ในวัยกำลังศึกษา เนื่องจากว่า เกษตรกรที่มีอายุ จะไปรับจ้างทำงานนอกหมู่บ้าน ทำให้สมาชิกในครัวเรือนส่วนใหญ่จะเป็นเด็ก และเกษตรกรผู้เลี้ยงไหม เป็นส่วนใหญ่

ตารางที่ 6 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

สมาชิกในครัวเรือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ^{1/}		
(คนต่อครัวเรือน)		
1 - 3	10	19.2
4 – 6	37	71.2
7 คนขึ้นไป	5	9.6
รวม	52	100.0
จำนวนสมาชิกในวัยแรงงาน ^{2/}		
(คนต่อครัวเรือน)		
1 - 3	29	55.8
4 – 6	22	43.2
7 คนขึ้นไป	1	1.9
รวม	52	100.0

ตารางที่ 6 (ต่อ)

สมาชิกในครัวเรือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
จำนวนสมาชิกอยู่ในวัยพึ่งพิง (คนต่อครัวเรือน) ^{3/}		
อายุต่ำกว่า 15 ปี	38	73.1
อายุสูงกว่า 64 ปี	14	26.9
รวม	52	100.0

หมายเหตุ: ^{1/}จำนวนสมาชิกในครัวเรือนมากที่สุด เท่ากับ 8 คน

จำนวนสมาชิกในครัวเรือนน้อยที่สุด เท่ากับ 2 คน

จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย เท่ากับ 4.63 คน

S.D = 1.33

^{2/}จำนวนสมาชิกในวัยแรงงานมากที่สุด เท่ากับ 7 คน

จำนวนสมาชิกในวัยแรงงานน้อยที่สุด เท่ากับ 1 คน

จำนวนสมาชิกในวัยแรงงานเฉลี่ย เท่ากับ 3.35 คน

S.D = 1.30

^{3/}จำนวนสมาชิกที่อยู่ในวัยพึ่งพิงมากที่สุด เท่ากับ 5 คน

จำนวนสมาชิกที่อยู่ในวัยพึ่งพิงน้อยที่สุด คือ ไม่มีสมาชิกในครัวเรือนที่อยู่ในวัยพึ่งพิง

จำนวนสมาชิกที่อยู่ในวัยพึ่งพิงเฉลี่ย 1.31 คน

S.D = 1.23

แรงงานในครัวเรือนที่ใช้ในการเลี้ยงไหม

แรงงานในครัวเรือนที่ช่วยในการเลี้ยงไหม พบ แรงงานในครัวเรือนที่ช่วยในการเลี้ยงไหมมีขนาด 4-6 คน มากที่สุด ร้อยละ 55.7 รองลงมา คือขนาด 1-3 คน ร้อยละ 38.5 และ 7 คนขึ้นไป ร้อยละ 5.8 ตามลำดับ แรงงานในครัวเรือนที่ช่วยในการเลี้ยงไหมมากที่สุด คือ 8 คน แรงงานในครัวเรือนที่ช่วยในการเลี้ยงไหมน้อยที่สุด คือ 1 คน และแรงงานในครัวเรือนที่ช่วยในการเลี้ยงไหมเฉลี่ย 4 คน

จะเห็นได้ว่า จำนวนแรงงานในครัวเรือนที่ช่วยในการเลี้ยงไหม มีถึง 4 คน เนื่องจากการเลี้ยงไหมเป็นงานที่ต้องการการดูแลรักษาและเอาใจใส่ ถ้าหากมีการจ้างแรงงานเลี้ยงไหมแรงงาน

จ้างจะไม่ดูแลรักษาเท่าที่ควร เนื่องจากว่า หนองใหม่ไวต่อสิ่งแวดล้อม โรคและแมลงมาก เกษตรกรผู้เลี้ยงไหมจำเป็นต้องดูแลและเอาใจใส่ในขั้นตอนการเลี้ยงไหม ให้มีคุณภาพ ไม่ว่า จะเป็น การรักษาความสะอาดโรงเลี้ยงไหมและอุปกรณ์ที่ใช้ในการเลี้ยงไหม การให้อาหารหนอนไหมตรงเวลา การดูแลเรื่องอากาศ ความชื้น หรือแม้แต่ปัจจัยแวดล้อมต่างๆ ดังนั้น ผู้ที่เลี้ยงไหม ต้องให้สมาชิกในครัวเรือนช่วยกันเลี้ยงไหม

ตารางที่ 7 แรงงานในครัวเรือนที่ใช้ในการเลี้ยงไหม

จำนวนแรงงาน (คนต่อครัวเรือน)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1-3	20	38.5
4-5	29	55.7
7 คนขึ้นไป	3	5.8
รวม	52	100.0

หมายเหตุ: จำนวนแรงงานที่ช่วยในการเลี้ยงไหมมากที่สุด เท่ากับ 8 คน

จำนวนแรงงานที่ช่วยในการเลี้ยงไหมน้อยที่สุด เท่ากับ 1 คน

จำนวนแรงงานที่ช่วยในการเลี้ยงไหมเฉลี่ย เท่ากับ 3.94 คน

S.D = 1.45

รายได้ของเกษตรกร

สำหรับรายได้ ประกอบด้วย รายได้จากการเกษตร รายได้นอกภาคการเกษตร และ รายได้รวม ดังแสดงในตารางที่ 8 มีรายละเอียด ดังนี้

รายได้ภาคเกษตร

ผลการศึกษารายได้ พบว่า รายได้ภาคเกษตรของเกษตรกรผู้เลี้ยงไหม พบว่า เกษตรกรมี รายได้ 200,000 – 400,000 บาทต่อปีต่อครัวเรือน มากที่สุด ร้อยละ 38.5 รองลงมา คือ สมาชิก ที่มีรายได้น้อยกว่า 200,000 บาทต่อปีต่อครัวเรือน ร้อยละ 34.6 สมาชิกที่มีรายได้ 400,001 – 600,000 บาทต่อปีต่อครัวเรือน ร้อยละ 17.3 สมาชิกที่มีรายได้มากกว่า 800,000 บาทต่อปีต่อ ครัวเรือน ร้อยละ 5.8 และสมาชิกที่มีรายได้ 600,001 – 800,000 บาทต่อปีต่อครัวเรือน ร้อยละ

3.8 ตามลำดับ รายได้ภาคเกษตรมากที่สุดเท่ากับ 1,154,500 บาทต่อปีต่อครัวเรือน รายได้ภาคเกษตรน้อยที่สุดเท่ากับ 86,000 บาทต่อปีต่อครัวเรือน รายได้ภาคเกษตรเฉลี่ยเท่ากับ 321,867.99 บาทต่อปีต่อครัวเรือน

สำหรับรายได้ภาคเกษตร ที่มาของรายได้ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ รายได้ภาคการเกษตรและรายได้นอกครัวเรือน

รายได้ภาคเกษตรของเกษตรกรผู้เลี้ยงไหม เกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเลี้ยงไหมเพียงอาชีพเดียว นอกจากนี้ พบว่า เกษตรกรส่วนมากมีรายได้ที่นอกเหนือจากการเลี้ยงไหม คือ การทำไร่ เกษตรกรส่วนมากจะทำไร่อ้อย นอกจากนี้ยังพบเกษตรกรที่ทำไร่มันสำปะหลังและทำไร่ข้าวโพดด้วย พบว่า เกษตรกรมีเนื้อที่ในการทำไร่มากที่สุด คือ การทำไร่มันสำปะหลัง คือ 130 ไร่ เนื้อที่ในการทำไร่น้อยที่สุด คือ การทำไร่ข้าวโพด พบเพียง 3 ไร่ นอกจากนี้ ยังพบรายได้จาก การทำสวน และเลี้ยงสัตว์

รายได้นอกครัวเรือน พบว่า เกษตรกรมีรายได้จาก การรับจ้างของสมาชิกในครัวเรือนในภาคเกษตร มีการรับจ้างบ้าง เช่น รับจ้างตัดอ้อย ขุดมัน เป็นต้น และการทำหัตถกรรมของเกษตรกร พบว่า สมาชิกในครัวเรือนมีการทอผ้าบ้าง ซึ่งผ้าที่เกษตรกรทอส่วนมากจะนำไปส่งขายที่กลุ่ม ส่วนมากจะเป็นการทอผ้าขาวม้า และทอผ้าบ้าง อาชีพที่ทำรายได้สูงสุด คือ การทำไร่ ไม่ว่าจะเป็นการทำไร่อ้อย ไร่มันสำปะหลัง และไร่ข้าวโพด เนื่องจากว่า การทำไร่เป็นการปลูกพืชระยะยาว ไม่จำเป็นต้องดูแลรักษา และเอาใจใส่มาก เกษตรกรจะใช้เวลาที่ว่างจากการเลี้ยงไหมไปทำไร่ และเกษตรกรที่มีรายได้น้อย พบว่า เกษตรกรไม่มีรายได้นอกภาคเกษตร พบว่า เกษตรกรเลี้ยงไหมเพียงอาชีพเดียว ไม่มีการประกอบอาชีพเสริม

รายได้นอกภาคเกษตร

รายได้นอกภาคเกษตรของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงไหม พบว่า สมาชิกที่มีรายได้มากกว่า 80,000 บาทต่อปีต่อครัวเรือนมากที่สุด ร้อยละ 9.6 รองลงมา คือ สมาชิกที่มีรายได้ 20,001–40,000 บาทต่อปีต่อครัวเรือน และรายได้ 40,001–60,000 บาทต่อปีต่อครัวเรือน มีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 3.9 ตามลำดับ ส่วนรายได้นอกภาคเกษตร เกษตรกรผู้เลี้ยงไหมไม่มีรายได้นอกภาคเกษตร ร้อยละ 82.6 โดยรายได้นอกภาคเกษตรมากที่สุด 180,000 บาทต่อปีต่อครัวเรือน รายได้นอกภาคเกษตรน้อยที่สุด คือ 6,000 บาทต่อปีต่อครัวเรือน และรายได้นอกภาคเกษตรเฉลี่ย

เท่ากับ 53,200 บาทต่อปีต่อครัวเรือน

สำหรับรายได้นอกภาคเกษตรนั้น สามารถที่จะแบ่งที่มาของรายได้ ออกเป็น 2 ประเภท รายได้ในครัวเรือนและรายได้นอกครัวเรือน พบว่า เกษตรกรมีรายได้จากการค้าขาย การให้บริการ การทำหัตถกรรม รายได้นอกครัวเรือน เกษตรกรมีรายได้จากการรับจ้างของสมาชิกในครัวเรือน พบว่ามีสมาชิกในครัวเรือนที่มีการรับจ้างนอกภาคการเกษตร เช่น การทำงานในโรงงาน อุตสาหกรรม พนักงานเซเว่น และเงินได้เปล่าจากบุคคลอื่น พบว่า เงินได้เปล่าเกษตรกรจะได้จากลูก แต่พบบ้างเพียงเล็กน้อยเท่านั้น เหตุที่เกษตรกรผู้เลี้ยงไหมไม่ทำงานนอกภาคการเกษตร เนื่องจากว่า ส่วนมากจะใช้เวลาในการเลี้ยงไหม เพราะหนอนไหมต้องการการเอาใจใส่ ต้องดูแลอย่างใกล้ชิด เกษตรกรผู้เลี้ยงไหมจึงไม่สามารถที่จะทำงานอย่างอื่นได้อย่างเต็มที่

สำหรับเกษตรกรที่มีรายได้นอกภาคเกษตรสูง เนื่องจากว่า เกษตรกรมีการประกอบอาชีพอื่นนอกเหนือจากการเลี้ยงไหมเพียงอาชีพเดียว อาชีพที่ทำรายได้มากที่สุด คือ การทอผ้า ส่วนเกษตรกรส่วนมากที่ไม่มีรายได้นอกภาคเกษตรไม่มีรายได้นอกภาคการเกษตร เนื่องจากว่า เกษตรกรส่วนมากจะประกอบอาชีพเลี้ยงไหมเพียงอาชีพเดียว โดยข้อจำกัดที่พบ คือ จำนวนแรงงานในครัวเรือน และอายุของเกษตรกร

รายได้รวม

รายได้รวมของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงไหม พบว่า เกษตรกรมีรายได้ 200,001–400,000 บาทต่อปีต่อครัวเรือน ร้อยละ 42.3 มากที่สุด รองลงมา คือ รายได้น้อยกว่า 200,000 บาทต่อปีต่อครัวเรือน ร้อยละ 30.8 รายได้ 400,001–600,000 บาทต่อปีต่อครัวเรือน มากกว่า 800,000 บาทต่อปีต่อครัวเรือน ร้อยละ 5.8 และ รายได้ 600,001–800,000 บาทต่อปีต่อครัวเรือน ร้อยละ 3.8 ตามลำดับ รายได้มากที่สุดเท่ากับ 1,154,500 บาทต่อปีต่อครัวเรือน รายได้น้อยที่สุดเท่ากับ 46,000 บาทต่อปีต่อครัวเรือน และรายได้เฉลี่ยเท่ากับ 210,294.32 บาทต่อครัวเรือน

รายได้รวม พบว่า เกษตรกรมีรายได้ในภาคเกษตรมากที่สุดจะมีการประกอบอาชีพ ที่มากกว่าหนึ่งอาชีพ เช่น เลี้ยงไหม ทำไร่ รับจ้างในภาคการเกษตร ทำสวน เลี้ยงสัตว์ และทอผ้า และเกษตรกรที่มีรายได้น้อย พบว่า เกษตรกรมีการประกอบอาชีพเพียงอาชีพเดียว

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงรายได้ของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงไหม พบว่า มีค่าเฉลี่ยที่สูง เพราะอาชีพการเลี้ยงไหมเป็นอาชีพที่ทำรายได้สูง และเกษตรกรสามารถที่จะเลี้ยงไหมได้ตลอดทั้งปี ทำให้เกษตรกรมีรายได้ทุกๆเดือน นอกจากนี้เกษตรกรยังมีรายได้จากแหล่งอื่นๆอีก เช่น การทำไร่ ทำสวนผัก ค้าขาย ทอผ้าและรับจ้าง เป็นต้น จะเห็นได้ว่า เกษตรกรมีรายได้ตลอดทั้งปี การที่เกษตรกรมีรายได้ที่แตกต่างกันมาก เนื่องจาก เกษตรกรที่มีรายได้มากมีจำนวนอาชีพที่หลากหลาย เช่น เลี้ยงไหม ทำไร่ และค้าขาย ส่วนเกษตรกรที่มีรายได้น้อย ส่วนมากมีอาชีพหลักคือ รับจ้าง และเลี้ยงไหมเป็นอาชีพรอง

ตารางที่ 8 รายได้ของเกษตรกร

รายได้ของเกษตรกร (บาทต่อปีต่อครัวเรือน)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รายได้ในภาคเกษตร ^{1/}		
น้อยกว่า 200,000	18	34.6
200,000–400,000	20	38.5
400,001–600,000	9	17.3
600,001–800,000	2	3.8
มากกว่า 800,000	3	5.8
รวม	52	100.0
รายได้นอกภาคเกษตร		
ไม่มีรายได้ ^{2/}	43	82.6
น้อยกว่า 200,000	2	3.9
200,001–40,000	2	3.9
400,001–60,000	3	9.6
รวม	52	100.0

ตารางที่ 8 (ต่อ)

รายได้ของเกษตรกร (บาทต่อปีต่อครัวเรือน)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รายได้รวม ^{3/}		
น้อยกว่า 200,000	16	30.8
200,000–400,000	22	42.3
400,001–600,000	9	17.3
600,001–800,000	2	3.8
มากกว่า 800,000	3	5.8
รวม	52	100.0

หมายเหตุ: ^{1/}รายได้จากการเกษตรมากที่สุด เท่ากับ 1,154,500 บาท

รายได้จากการเกษตรน้อยที่สุด เท่ากับ 86,000 บาท

รายได้จากการเกษตรเฉลี่ย เท่ากับ 321,867.9 บาท

S.D = 214,668.4

^{2/}รายได้นอกภาคการเกษตรมากที่สุด เท่ากับ 180,000 บาท

รายได้นอกภาคการเกษตรน้อยที่สุด คือ 6,000 บาท

รายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย เท่ากับ 53,200 บาท

S.D = 29,819.1

^{3/}รายได้รวมมากที่สุด เท่ากับ 1,154,500 บาท

รายได้รวมน้อยที่สุด เท่ากับ 46,000 บาท

รายได้รวมเฉลี่ย เท่ากับ 288,888.4 บาท

S.D = 210,294.3

^{4/}รายได้เฉลี่ยคิดจากจำนวนเฉพาะผู้มีรายได้เท่านั้น

อาชีพของครัวเรือน

อาชีพของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงไหม ประกอบด้วย อาชีพหลัก อาชีพรอง และอาชีพเสริม ดังแสดงในตารางที่ 9 ดังนี้

อาชีพหลัก

อาชีพหลัก หมายถึง อาชีพที่กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไหมใช้เวลาส่วนใหญ่ในการทำกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ หรือเป็นอาชีพที่ทำรายได้สูงสุดเพียงอาชีพเดียว

จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรเลี้ยงไหมเป็นอาชีพหลักมากที่สุด ร้อยละ 61.5 รองลงมา คือ ทำไร่ ร้อยละ 30.8 ค้าขายร้อยละ 3.8 และ รับจ้าง ร้อยละ 1.9 ตามลำดับ

จะเห็นได้ว่า เกษตรกรในกลุ่มผู้เลี้ยงไหมประกอบอาชีพการเลี้ยงไหมมากที่สุด เนื่องจากการเลี้ยงไหมเป็นอาชีพที่ทำรายได้ที่สูงอีกทั้งเป็นรายได้ที่ทำรายได้เกือบทั้งปี อีกทั้งยังมีการรวมตัวกันของคนชุมชนจัดตั้งเป็นกลุ่มผู้เลี้ยงไหมทำให้การเลี้ยงไหมเป็นระบบมากขึ้น มีแหล่งซื้อขายที่แน่นอนโดยที่เกษตรกรไม่ต้องหาตลาดเองมีบริษัทมารับซื้อที่กลุ่ม

อาชีพรอง

อาชีพรอง หมายถึง อาชีพที่กลุ่มผู้เลี้ยงไหมทำรายได้รองลงมาจากประกอบอาชีพหลัก

ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรมีอาชีพรองถึงร้อยละ 86.5 อาชีพรองที่พบมากที่สุด คือ ทำไร่ร้อยละ 41.5 รองลงมา คือ การเลี้ยงไหม ร้อยละ 26.4 รับจ้าง ร้อยละ 7.6 ทอผ้า ร้อยละ 5.6 และทำสวนผัก เลี้ยงสัตว์และทำสวน เท่ากัน คือ ร้อยละ 1.9 ตามลำดับ

จะเห็นได้ว่า เกษตรกรมีการประกอบอาชีพรองที่ค่อนข้างที่จะหลากหลาย โดยอาชีพรองที่พบมากที่สุด คือ การทำไร่ โดยพืชที่ปลูก คือ อ้อย มันสำปะหลัง และข้าวโพด นอกจากนี้ ยังพบ ทอผ้า ค้าขาย รับจ้าง เลี้ยงไหม ทำสวน และงานบริการ ส่วนเกษตรกรที่ไม่ได้ประกอบอาชีพรอง เนื่องจากว่า เกษตรกรส่วนมากจะใช้เวลาในการเลี้ยงไหมเป็นหลัก

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างอาชีพหลักและอาชีพรอง พบว่า อาชีพหลักและอาชีพรองของเกษตรกรมีความแตกต่างกัน โดยอาชีพหลักส่วนใหญ่จะเป็นการเลี้ยงไหม ซึ่งเป็นอาชีพที่ทำรายได้ให้กับครัวเรือนและเป็นอาชีพที่ทำได้ตลอดทั้งปี ส่วนอาชีพรองส่วนมากจะเป็นการทำไร่ประเภทไร่ข้าวโพด ไร่มันสำปะหลัง ไร่ถั่ว ซึ่งเป็นการทำรายได้ปีละครั้งเท่านั้น นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงไหม เพื่อช่วยในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการพัฒนาการผลิตไหมของเกษตรกรที่มีประสิทธิภาพดีขึ้น โดยกลุ่มมีการส่งเสริมให้เกษตรกรในกลุ่มได้รับความรู้ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการเกษตรและการเลี้ยงไหม เป็นสาเหตุให้เกษตรกรมีความกระตือรือร้นและความตั้งใจในการประกอบอาชีพมากยิ่งขึ้น

อาชีพเสริม

อาชีพเสริม หมายถึง อาชีพที่กลุ่มผู้เลี้ยงไหมทำนอกเหนือจากการประกอบอาชีพหลักและอาชีพรอง หรือเป็นอาชีพเสริมรายได้กับผู้เลี้ยงไหม

อาชีพเสริม พบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมดไม่มีการทำอาชีพเสริม ร้อยละ 98.1 ส่วนที่เหลือที่มีอาชีพเสริม คือ การรับจ้าง ร้อยละ 1.9 เนื่องจากว่า การเลี้ยงไหมต้องมาดูแลรักษาและเอาใจใส่เป็นอย่างมาก เกษตรกรจึงไม่มีเวลาที่จะทำอาชีพเสริม เวลาว่างหลังจากที่เลี้ยงไหม เกษตรกรจะทำการตัดแต่งกิ่งหม่อนให้พร้อมกับการเลี้ยงไหมในรุ่นต่อไป นอกจากนั้นก็เป็นการรักษาความสะอาดอุปกรณ์ในการเลี้ยงไหม โรงเลี้ยงไหม และสถานที่บริเวณรอบๆ โรงเลี้ยงไหม

จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรเลี้ยงไหมเป็นอาชีพหลักมากที่สุด เพราะอาชีพการเลี้ยงไหมเป็นงานที่ทำอยู่ที่บ้าน เวลาเกษตรกรสามารถที่จะทำอย่างอื่นได้หลังจากการเลี้ยงไหม และเป็นอาชีพที่ทำรายได้ตลอดทั้งปี เกษตรกรมีอาชีพรองคือ การทำไร่และเลี้ยงไหม และพบว่า เกษตรกรไม่มีการทำอาชีพเสริม

ตารางที่ 9 อาชีพของครัวเรือน

อาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อาชีพหลัก ^{1/}		
เลี้ยงไหม	32	61.5
ทำไร่	16	30.8
ค้าขาย	1	1.9
รับจ้าง	3	5.8
รวม	52	100.0
อาชีพรอง ^{2/}		
ไม่มีอาชีพรอง	7	13.2
อาชีพรอง		
ทำไร่	22	41.5
เลี้ยงไหม	14	26.4
รับจ้าง	4	7.6
ทอผ้า	3	5.6
ทำสวนผัก	1	1.9
เลี้ยงสัตว์	1	1.9
ทำสวน	1	1.9
อาชีพเสริม ^{3/}		
ไม่มี	51	98.10
มี		
รับจ้าง	1	1.90
รวม	52	100.0

หมายเหตุ: ^{1/} เกษตรกรสามารถระบุอาชีพหลักได้มากกว่า 1 อาชีพ

^{2/} เกษตรกรสามารถระบุอาชีพรองได้มากกว่า 1 อาชีพ

^{3/} เกษตรกรสามารถระบุอาชีพเสริมได้มากกว่า 1 อาชีพ

การเป็นสมาชิกกลุ่มในท้องถิ่น

สำหรับการเป็นสมาชิกกลุ่ม ประเภทกลุ่มที่เป็นสมาชิก และเหตุผลในการเป็นสมาชิก ดังแสดงในตารางที่ 10

ประเภทกลุ่มที่เป็นสมาชิก

เกษตรกรเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพทางการเกษตรต่างๆในชุมชนทั้งหมด (ร้อยละ 100.0) กลุ่มในท้องถิ่นที่เกษตรกรเป็นสมาชิก ที่พบมากที่สุด คือ กลุ่มผู้เลี้ยงไหม ร้อยละ 38.2 รองลงมา คือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ชกส.) ร้อยละ 27.4 กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 18.8 และกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรและสหกรณ์การเกษตร มีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 7.8 ตามลำดับ โดยมีเกษตรกรหลายรายเป็นสมาชิกมากกว่า 1 กลุ่ม

นอกจากนี้ เกษตรกรส่วนน้อยที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงไหม โดยให้เหตุผลว่า เลี้ยงไปแล้วจึงออกจากกลุ่ม อย่างไรก็ตามพบว่า เกษตรกรบางรายที่เป็นสมาชิกอยู่ ให้เหตุผลว่า อาจจะกลับมาเลี้ยงไหมถ้าราคาไหมดีขึ้น

เหตุผลในการเป็นสมาชิก

สำหรับเหตุผลที่เป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ พบว่า สมาชิกกลุ่มต้องการได้รับสวัสดิการจากกลุ่มมากที่สุด ร้อยละ 27.8 รองลงมา คือ ปัจจัยการผลิตเครื่องอุปโภคและบริโภคในราคาที่ถูกลง และต้องการได้รับคำแนะนำในด้านการเลี้ยงไหม มีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 23.9 ขายผลผลิตได้ในราคาที่ดี ร้อยละ 20.5 และกู้เงินในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำ ร้อยละ 3.9 ตามลำดับ

เกษตรกรในพื้นที่ที่มีความตระหนักถึงความสำคัญในการเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆในชุมชน โดยเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นสมาชิก 2 กลุ่มขึ้นไป เช่น กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มผู้เลี้ยงไหม กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน ชกส. แล้ว ยังพบกลุ่มอื่นๆที่มีความหลากหลายตามกิจกรรมของกลุ่ม เช่น อสม. สหกรณ์การเกษตร จากการสัมภาษณ์เกษตรกรในการเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ โดยเฉพาะกลุ่มผู้เลี้ยงไหม พบว่า เกษตรกรให้ความสำคัญในการเข้ากลุ่มในเรื่องการขายผลผลิตมากที่สุด เนื่องจาก บริษัทจะรับซื้อผลผลิตจากผู้รับไขไหมจากบริษัทเท่านั้น และกลุ่มผู้เลี้ยงไหมเป็นผู้รับไขไหมจากบริษัทโดยตรง เพราะกลุ่มผู้เลี้ยงไหมขึ้นตรงกับทางบริษัทจุลไหมไทย จำกัด

รองลงมา คือ เกษตรกรให้ความสำคัญกับกลุ่มเป็นแหล่งเงินทุนทางการเกษตร และเกษตรกรเป็นสมาชิกกลุ่มการเกษตร เพราะต้องการความรู้ด้านการเกษตร การเป็นสมาชิกกลุ่มในท้องถิ่นส่วนมากเกษตรกรเป็นสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงไหม และ ธกส. มากที่สุด สำหรับเหตุผลในการเป็นสมาชิกกลุ่ม พบว่า เกษตรกรต้องการ ได้รับสวัสดิการจากการเป็นสมาชิกกลุ่ม ต้องการได้รับคำแนะนำความรู้ด้านการเกษตร ต้องการซื้อปัจจัยการผลิต เครื่องอุปโภคและบริโภคในราคาที่ถูก และเกษตรกรต้องการขายผลผลิตได้ในราคาที่ดี

ตารางที่ 10 การเป็นสมาชิกกลุ่มในท้องถิ่น

การเป็นสมาชิก	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การเป็นสมาชิก		
เป็นสมาชิก	52	100.0
ไม่เป็นสมาชิก	0	0.0
รวม	52	100.0
ประเภทกลุ่มที่เป็นสมาชิก ^{1/}		
กลุ่มผู้เลี้ยงไหม	49	38.2
ธกส.	35	27.4
กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน	24	18.8
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	10	7.8
สหกรณ์การเกษตร	10	7.8
เหตุผลในการเป็นสมาชิก ^{2/}		
ได้รับสวัสดิการ	42	27.8
ซื้อปัจจัยการผลิต เครื่องอุปโภคและบริโภคในราคาที่ถูก	36	23.9
ได้รับคำแนะนำความรู้ด้านการเลี้ยงไหม	36	23.9
ขายผลผลิตได้ในราคาที่ดี	31	20.5
กู้เงินในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำ	6	3.9

ตารางที่ 10 (ต่อ)

หมายเหตุ: ^{1/} การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันต่างๆในท้องถิ่นมากที่สุด เท่ากับ 4 กลุ่ม
 การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันต่างๆในท้องถิ่นน้อยที่สุด เท่ากับ 1 กลุ่ม
 การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันต่างๆในท้องถิ่นเฉลี่ย เท่ากับ 1 กลุ่ม
^{2/} ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

แหล่งข่าวสารการเลี้ยงไหม

เมื่อพิจารณาการเปิดรับข่าวสารการเลี้ยงไหม พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อที่ได้รับเป็นประจำ ไม่ว่าจะเป็นสื่อบุคคล ประกอบด้วย เพื่อนบ้าน ญาติพี่น้อง ผู้นำกลุ่ม เจ้าหน้าที่ส่งเสริมของรัฐ และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมของเอกชน สื่อมวลชน ประกอบด้วย สิ่งพิมพ์ (จากหนังสือพิมพ์ วารสารทางการเกษตร และเอกสารเผยแพร่ทางการเกษตร) ข่าวสารจากวิทยุโทรทัศน์ ข่าวทางหอกระจายข่าว ข่าวสารทางอินเทอร์เน็ต และสื่อกิจกรรม ประกอบด้วย การเข้ารับการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงไหมจากภาครัฐบาล การเข้ารับการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงไหมจากภาคเอกชน การศึกษาดูงานเกี่ยวกับการเลี้ยงไหมของหน่วยงานรัฐบาล การศึกษาดูงานเกี่ยวกับการเลี้ยงไหมของหน่วยงานภาคเอกชน การชมการสาธิตเกี่ยวกับการเลี้ยงไหมของหน่วยงานของรัฐบาล และการชมการสาธิตเกี่ยวกับการเลี้ยงไหมของหน่วยงานของภาคเอกชน

สื่อบุคคล

เกษตรกรได้รับข่าวสารทางการเกษตรจากเพื่อนบ้านและจากญาติพี่น้องมากที่สุด มีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 98.1 รองลงมา คือ การได้รับข่าวสารจากผู้นำกลุ่มผู้เลี้ยงไหม ถึงร้อยละ 94.2 การได้รับข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมของเอกชน ถึงร้อยละ 90.4 และได้รับข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมของรัฐบาล ร้อยละ 51.9 ตามลำดับ

สื่อมวลชน

เกษตรกรพึงรายการข่าวสารจากวิทยุโทรทัศน์มากที่สุดโดยระบุทุกคน (ร้อยละ 100.0) รองลงมา คือ เกษตรกรอ่านข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ วารสารและเอกสารเผยแพร่ทางการเกษตร

มีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 65.4 การฟังรายการข่าวสารทางหอกระจายข่าว ร้อยละ 55.8 ตามลำดับ และเกษตรกรทั้งหมดในกลุ่มไม่มีการเปิดรับข่าวสารที่เกี่ยวกับการเกษตรทางอินเทอร์เน็ต เนื่องจากเกษตรกรไม่มีความรู้ทางด้านคอมพิวเตอร์เป็นสื่อที่ใหม่สำหรับเกษตรกร

สื่อกิจกรรม

เกษตรกรศึกษาดูงานของหน่วยงานเอกชนมากที่สุดถึงร้อยละ 90.2 รองลงมา คือ ชมการสาธิตของหน่วยงานเอกชน ถึงร้อยละ 86.5 การฝึกอบรมความรู้จากภาครัฐบาล ร้อยละ 59.6 การศึกษาดูงานของหน่วยงานรัฐบาล ร้อยละ 48.8 และการศึกษาดูงานของรัฐบาล ร้อยละ 44.2 ตามลำดับ

จะเห็นว่า สื่อที่ได้จากการเปิดรับข่าวสารทางด้านการเลี้ยงไหมเกษตรกรระบุเกินครึ่ง มีทั้งหมด 14 สื่อ เรียงตามลำดับ ดังนี้ 1) ข่าวสารจากวิทยุโทรทัศน์ 2) ข่าวสารจากเพื่อนบ้าน-3) ข่าวสารจากญาติพี่น้อง 4) การได้รับข่าวสารจากผู้นำกลุ่มผู้เลี้ยงไหม 5) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมของเอกชน 6) การศึกษาดูงานเกี่ยวกับการเลี้ยงไหมของ หน่วยงานภาคเอกชน 7) การชมการสาธิตเกี่ยวกับการเลี้ยงไหมของหน่วยงานของภาคเอกชน 8) การเข้ารับการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงไหมจากภาคเอกชน 9) สิ่งพิมพ์ 10) การเข้ารับการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงไหมจากภาครัฐบาล 11) หอกระจายข่าว 12) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมของรัฐ 13) การศึกษาดูงานเกี่ยวกับการเลี้ยงไหมจากภาคเอกชน และ 14) การชมการสาธิตเกี่ยวกับการเลี้ยงไหมของหน่วยงานรัฐบาล

จะเห็นว่า เมื่อพิจารณาจากสื่อมวลชนด้วยกัน พบว่า วิทยุโทรทัศน์จัดเป็นแหล่งข่าวสารที่เกษตรกรผู้เลี้ยงไหมระบุมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่า ปัจจุบันแทบทุกครัวเรือนมีเครื่องรับวิทยุโทรทัศน์ ในขณะที่หอกระจายข่าวในหมู่บ้านมีไม่ถึง และ การรับข่าวสารทางการเกษตรจากหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสารทางการเกษตรและเอกสารเผยแพร่ทางการเกษตร เกษตรกรส่วนมากจะไม่ได้อ่าน เนื่องจากว่า ไม่มีเวลาเพราะส่วนมากจะใช้เวลาเลี้ยงไหม

สำหรับสื่อบุคคลและสื่อกิจกรรมนั้น เกษตรกรได้รับข่าวสารทางการเกษตรจากเพื่อนบ้าน และจากญาติพี่น้อง จากผู้นำกลุ่มผู้เลี้ยงไหม จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมของเอกชน โดยเฉพาะภาคเอกชนนอกจากเกษตรกรได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลี้ยงไหมแล้ว ยังเป็นแหล่งศึกษาดูงาน ชมการสาธิต และแหล่งฝึกอบรมเกี่ยวกับการเลี้ยงไหมด้วย

ตารางที่ 11 แหล่งข่าวสารการเลี้ยงไหม

ประเภทข่าวสาร ^{1/}	การเปิดรับข่าวสาร				รวม	
	เคย	ร้อยละ	ไม่เคย	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สื่อบุคคล						
จากเพื่อนบ้าน	51	98.1	1	1.9	52	100.0
จากญาติพี่น้อง	51	98.1	1	1.9	52	100.0
จากผู้นำกลุ่มผู้เลี้ยงไหม	49	94.2	3	5.3	52	100.0
จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมของรัฐ	27	51.9	25	48.1	52	100.0
จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมของเอกชน	47	90.4	5	9.6	52	100.0
สื่อมวลชน						
การอ่านข่าวสารจากหนังสือพิมพ์	34	65.4	18	34.6	52	100.0
วารสารทางการเกษตร และเอกสาร						
เผยแพร่ทางการเกษตร						
การฟังรายการข่าวสารจากวิทยุ	52	100.0	0	0.0	52	100.0
โทรทัศน์						
การฟังรายการข่าวสารทางหอ	29	55.8	23	44.2	52	100.0
กระจายข่าว						

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ประเภทข่าวสาร	การเปิดรับข่าวสาร				รวม	
	เคย	ร้อยละ	ไม่เคย	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สื่อกิจกรรม						
ฝึกอบรมความรู้จากภาครัฐบาล	31	59.6	21	40.4	52	100.0
ฝึกอบรมความรู้จากภาคเอกชน	41	78.8	11	21.2	52	100.0
ดูงานจากหน่วยงานรัฐบาล	25	48.8	27	51.9	52	100.0
ดูงานจากหน่วยงานภาคเอกชน	47	90.4	5	9.6	52	100.0
ชมการสาธิตของหน่วยงานของ รัฐบาล	23	44.2	29	55.8	52	100.0
ชมการสาธิตของหน่วยงานของ ภาคเอกชน	45	86.5	7	13.5	52	100.0

หมายเหตุ: ^{1/} ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

^{2/} ไม่มีผู้ได้รับข่าวสารการได้รับข่าวสารการเลี้ยงไหมทางอินเทอร์เน็ต